

Modig, Karl: **Smrt ni hec.**

Prev. Danni Stražar. Spremna beseda Onja Tekavčič Grad.

Dob: Miš, 2020. 186 str.

| M | 4. stopnja |

| Švedska književnost – Smrt – Mladostniki – Roman – Samomor- Žalovanje

»Dokaj običajno najstniško življenje Josefa Koroljova, mladega in nadobudnega komika, preseka tragedija. Kako se spoprijeti z novim vsakdanom? Josef se odloči za izdatno popivanje, kratke avanture in črni humor. Toda kruta resničnost kljub vsemu ne izgine ...

Roman *Smrt ni hec* švedskega avtorja Karla Modiga je pripoved o tem, kako se s humorjem prebiti skozi najhujše. Spremno besedo je napisala prof. dr. Onja Tekavčič Grad, spec. klin. Psih.« <https://www.miszalozba.com/knjige/smrt-ni-hec/>

Žalovanje po smrti bližnjega je tema, ki se je lotimo, če se počutimo dovolj močni za to, še posebej pa, če gre za samomor. Morda je to roman, o katerem se bomo pogovarjali skupaj s strokovnim delavcem. Vsekakor pa je mentorju v pomoč spremna beseda Onje Tekavčič Grad: *Kako naprej, ko se v družini zgodi samomor?*, str. 181-184

Roman je namenjen **mladostnikom**, srednješolcem idr.

Spodbude za branje:

Razmišljam, zakaj in čemu bi srednješolce nagovarjala k branju tega romana: mladostnike vznemirjajo bivanjska vprašanja, zavedanje o smrti in lastnem koncu, tudi vprašanja o samomoru; nekaj izkušenj z žalovanjem najbrž že imajo, morda tudi te, da je treba žalost zatreti v sebi, skrivati pred drugimi. Naslov vzbudi pozornost: *Smrt ni hec*. Smrt je konec, žalost, toda ...?

Na kratko predstavim roman, z nekaj besedami, morda preberemo nekaj strani na domači strani založbe, in če zaznam zanimanje med bralci, se branja lotimo.

Po branju najprej prisluhnemo drug drugemu, našim prvim vtisom. Med pogovorom bi si morda pojasnili naslednje:

- Besedilo romana je prvoosebna pripoved 19-letnega Josefa o soočenju z bratovo smrtjo, s samomorom. Začne se z Josefovim popivanjem, kratkimi avanturami, z ne prav uspešnim stand-up nastopom, z depresijo njegove sestre ... Šele po nekaj straneh izvemo, da bo pogreb ... (Gre za prvoosebno pripoved mladega fanta, besedila ne piše vsevedni pripovedovalec, ki bi skušal poglobljeno raziskati in osvetliti osrednji problem in vse vzroke, ki so pripeljali do tragičnega dogodka.)
- Josef se postopoma sooča s tragičnim dogodkom, postopoma soočanje spremljamo tudi bralci. Vsi trije odrasli sorojenci so živeli v najetem stanovanju s tremi sobami in skupno kuhinjo; živeli so skupaj, vendar eden mimo drugega. A izkaže se, da so vezi med njimi kljub temu globoke. Sestra Nataša je starejša dve leti, brat Aleksander najbrž štiri. Josef in starejši brat sta bila vse od malega precej navezana drug na drugega, Aleksander je ob ponedeljkih hodil po bratca v podaljšano bivanje, kasneje ga je podpiral pri njegovih stand-up začetkih. Josef se obtožuje, da ob nekaterih priložnostih, ko je opazil, da brat ni v redu, ni vztrajal, morda bi mu lahko pomagal. Zgrožen je, ko izve, da je Aleksander obiskoval psihiatra, in da je zato vedela tudi Nataša, njemu pa tega niso povedali.
- Družinski člani živijo precej odtujeno, na nedeljskih kosilih »vedno sprašujejo po odsotnih, medtem ko se ne zanimajo za prisotne«. (Tako nekako, bom poiskala citat.) Oče je ruski disident (družina se piše Koroljov), je pisatelj, morda tudi fotograf, živi v svojem studiu, kadar ustvarja. Mama je nekakšen katalizator med njimi, vzdržuje videz družine, želi jih imeti na nedeljskem kosilu.
- Kdo in kaj vse pomaga Josefu, da se sooči z bratovo smrtjo in žalovanjem? »Mladi avtor se je smelo, pa tudi s svežim slogom lotil teme žalovanja po samomoru v družini«, začne avtorica spremne besede. »Josef bratovo smrt želi preživeti z znanimi mladostniškimi metodami: o občutkih je treba govoriti čim manj, seksati čim več in se redno opijati, pa bo stvar morda odšla, poniknila, ne bo več tako zelo bolela. Toda občutki in čustva ne izginejo in treba se je soočiti z njimi. Kdo in kaj vse mu pri tem pomaga?« Žuranje in popivanje? Njegov prijatelj Jörg? Nekdanje dekle, zdajšnje dekle, s katero samo seksa, nekdanja prijateljica, ki se vrne s potepanja po Aziji? Zdi se, da mu precej pomaga skrb za starejšo sestro, ki jo je žalovanje prve dni strlo čisto do depresije. Služba v šoli, ko skrbi za učenko Ofelijo, avtistično hiperkinetično 9-letno učenko. Zagotovo pa predvsem humor oz. stand-up nastopi, ki mu veliko pomenijo in v katere prelije izkušnje žalovanja, svojega in svojih bližnjih. Skratka Josef se ponovno odpre življenju; roman se konča takole: »Žalovanja ni konec, proces je dolgotrajen. Vendar Josef spet živi, celo uspeva v svoji strasti (»dobil bom plačilo za tisto, kar me najbolj veseli«), postaja pravi stand-up komik, življenje se vrača v tirnice, nedeljsko kosilo vsi preživijo, Aleksander je prisoten v spominih, pogovorih, sanjah, v Natašini sliki. Tudi tako se da živeti.«
- Založba (tudi na hrbtni strani knjige) o romanu: »je pripoved o tem, kako se s humorjem prebiti skozi najhujše«. Tudi s humorjem, ne pa samo z njim! Roman se sicer res konča z Natašini besedami: »*Naj se zdaj jaz pohecam o smrti?*« *zašepeta in jaz posmrkam*. Toda že naslov pravi: *Smrt ni hec*! Smrt ni hec, nikakor ne, zahteva

- dolgo žalovanje, obenem pa se v luči smrti tudi retrogradno pokaže marsikaj. Pri vsem tem pa je humor vsekakor lahko v pomoč! V romanu zori glavni junak Josef in z njim zorimo tudi bralci (Zbirka Z(o)renja+).

Morda bi lahko rekli kaj tudi o tem:

- V besedilu je precej omemb filmov in risank, ki jih gledajo književne osebe, glasbe, ki jo poslušajo (na koncu knjige je celo seznam teh virov) ... in neverjetno veliko si pošiljajo kratka sporočila. Film in glasba pomagata živeti in preživeti (četudi so to lažji žanri ali pa prav zato!), socialna mreža deluje (čeprav podprta s pametnim telefonom ali pa prav zato!).
- Pripoved kljub zahtevni temi ni zapletena; najbrž prav zato, ker jo pripoveduje 19-letni fant. Gre za sodobno pisavo. V resnici je tudi avtor romana zelo mlad - Karl Modig je rojen leta 1995. To je njegov knjižni prvenec, sicer je Modig živahen blogger.
- Dogajalni prostor je Stockholm, omenjenih je nekaj predelov in več ulic; roman bi se skoraj dalo brati ob planu mesta (sodobno urbano besedilo). 😊

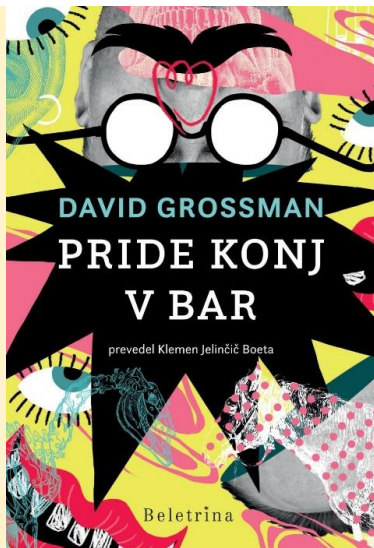
Še kaj? Vedno me zanima, kaj najdejo v besedilu drugi in predvsem mladi.

Tole pa samo za mentorje branja:

Vedno znova me navduši, kako se mi dogaja branje!

Po romanu Karla Modiga *Smrt ni hec* sem slučajno posegla po tem, ko sem prebrala Davida Grossmana roman za odrasle *Pride konj v bar*.

David Grossman: **Pride konj v bar**. Prev. Klemen Jelinčič Boeta. (Beletrina, 2018), 220 str.

Roman je pripoved sodnika o nastopu stand-up komika, ki »ni več predstava, tu se nekaj globoko dotika njegove duše«. Gre za spomin in obračun s preteklostjo, z dogajanjem v otroštvu, ko sta prijatelja ločila krivda in sram. Silovita pripoved, psihološko pronicljiva in družbeno kritična, med drugim sporoča, da je življenje oder, na katerem nastopamo v maskah, na koncu pa za vedno pade zastor. Čeprav ni prav lahko branje, knjige nisem mogla odložiti, dokler je nisem prebrala do konca. 😊 Izraelski avtor David Grossman je za ta roman prejel več nagrad, tudi mednarodnega bookerja 2017. Mini Teater pripravlja premiero gledališke uprizoritve predvidoma za november 2020.

Pred dnevi se mi je orosilo oko ob slikanici, v kateri se otrok sooča s smrtjo svojega očeta:

Kai Lüftner: **Za vedno**. Ilustr. Katja Gehrmann. Prev. Alenka Veler (Mladinska knjiga, 2020), 27 str.

Egon je zgubil očka, za VEDNO. Ljudje se čudno obnašajo, šepetajo in ga božajo po glavi, nekateri so šaljivci, hočejo biti smešni in so zelo glasni, večina pa jih molči. O tem je težko govoriti, pa je čisto preprosto: očka ne bo nikoli več. »Nikoli več ne bo, kot je bilo,« je rekla mama. »Ampak bo šlo. Tudi če bo težko. Očka je vedno z mano. Ne samo na moji najljubši fotografiji. Ne samo v mojem srcu. Sam sem očka. Vsaj majhen košček. ZA VEDNO.« O Egonovem žalovanju. Pa tudi o tem, kako se obnašajo odrasli ob smrti Egonovega očka. Izčiščeno besedilo in izčiščena ilustracija!!! Na veznih listih pa vse polno družinskih »fotografij«, ki res povedo več kot tisoč besed. V pomoč žalujočemu otroku, v poduk odraslim, kako postopati. Če se vam ob tej slikanici ne orosi oko ...